

A Friedmann Családnál

A kép Friedmannéknál -- Henni és Olle Friedmann -- készült. Ők egy zsidó házaspár voltak Stockholmban. Nyomdájuk volt. Elég sokat áldoztak a menekültekre. Életem első óráját tőlük kaptam, amikor hazajöttem. A hátsó sorban a jobb oldalt és a középsőt nem tudom, hogy kicsodák. A harmadik Henni Friedmann. Előtte, a fotel karfáján ül Markó Józsefné, aki segített a hazajövelemben, mellette vagyok én, és mellettem ül a barátnőm, akivel a kórházban ismerkedtem meg. Friedmannékat úgy ismertem meg, hogy a svéd király, Gustav Adolf meghívott minden nációból, akik ott voltak menekültként, két embert, hogy bemutassa nekik a svéd fővárost. A Wallenberg Komitét [The Raoul Wallenberg Committee of Sweden] Erzsi néni közbenjárásával engem és a barátnőmet választotta ki. Szállodában voltunk, operába vittek, a királyi kastélyban kezdet fogott velünk a király. Díszebéd volt a városházán. Szóval el nem lehet mondani, hogy a

láger után ez milyen volt. A Friedmannékat itt ismertem meg. Markó Józsefné Erzsi a Stockholmban működő Wallenberg Komiténak dolgozott, és én ide írtam egy levelet, hogy nem tudnak-e valamilyen módot arra, hogy egy levelet juttassak el Magyarországra. És kaptam egy választ, aláírva Dr. Markó Józsefné néven, aki azt írta, hogy ugyan nincs posta-összeköttetés, de van Londonon keresztül egy lehetőség, diplomáciai futárral el tudják juttatni a leveletem. Írjam meg a levelet, címezem meg, akinek akarom, hagyjam nyitva a borítékot, tegyem be egy másik borítékba, és küldjem el neki, ő eljuttatja, de a diplomáciai futár csak nyitott leveleket vihet el, tehát nem lehetett leragasztani. Írtam egy levelet a Révész Margitnak. Nagyon jóban voltunk, nagyon szeretett engem, és én is őt. Kérdeztem, nem tud-e esetleg az én családomról és a Gáborról, a későbbi férjemről. És három nap múlva kaptam egy levelet a Markó Józsefnétől. Mint kiderült, a Révész Margit unokatestvére volt. Ez egy teljes véletlen volt. Megírta, hogy Svájcban keresztül kapott híreket Budapestről, a családról, és azt is tudta, hogy a férjem él, és a leendő anyósánál lakik. Ebből megtudtam, hogy az én anyám is él. Ettől kezdve, ezzel az Erzsi nénivel szinte pótanyai kapcsolatomban voltam, egészen a haláláig. Többször voltam nála Svédországban, mert ő kinn maradt. Meghalt a férje munkaszolgálatban, és nem volt senkije. Kivitetta a fogadott lányát, aki a mai napig is ott él, és akivel állandó kapcsolatban vagyok. Nemcsak vele, hanem a három gyerekével is és az unokáival is tartom a kapcsolatot.